

Završen projekt „Društveno-kulturni centar Lamparna“

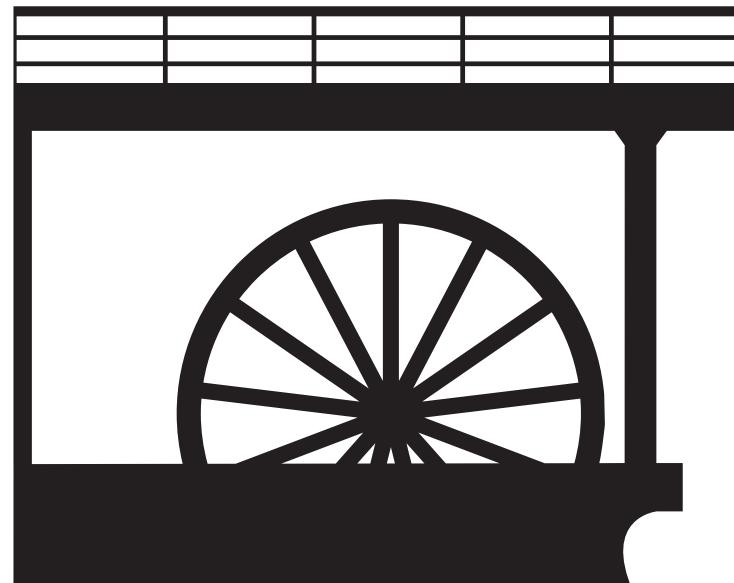
28. 10. 2018. - 31. 01. 2021.

Projekt DKC Lamparna trebao je biti dovršen do 28. listopada 2020., ali je zbog otežanih okolnosti provedbe aktivnosti u 2020. izazvanih pandemijom COVID-19, trajanje projekta bilo produljeno do 31. siječnja 2021., kako bi bio dovršen u punom obimu, što uključuje i izdavanje ovog 7. te idućeg posljednjeg 8. broja novine DKC Lamparna, u kome će biti predstavljen petogodišnji plan sudioničkog upravljanja DKC-om Lamparna, 2021.-2025.

Povodom završetka projekta, u kome su uz Labin Art Express XXI kao partneri aktivno sudjelovali Grad Labin, Javna ustanova Istarska kulturna agencija (IKA), te udruge: Mendula, Sv. Nedelja, KUD I.F. Zlatela Kršan, CGI Poreč i Metamedij, Pula - te obilježavanja 100. obljetnice Labinske republike i 30. obljetnice osnivanja Labin Art Expressa (1991. - 2021.), razgovarali smo s Deanom Zahtila, Predsjednikom L.A.E. XXI.

Labin Art Express od 1991. godine postoji kao avangardna umjetnička grupa i kao udruga na hrvatskoj nezavisnoj kulturnoj sceni. Kao takva sudionik je ključnih društveno-ekonomskih promjena u odnosu prema civilnom društvu, kulturi i industrijskoj baštini od samog useljenja u kulturnu Lamparnu 1992., koja je od derutnog, zapostavljenog, bivšeg rudarskog kompleksa postala alternativni centar specijaliziran za avangardnu umjetnost i kulturni aktivizam, ali i proaktivnu zaštitu rudarske baštine. Od formiranja umjetničke frakcije - kolektiva Metal Guru 1994., koji na svjetskoj izložbi u Lisabonu 1998. po prvi puta objavljuje Urbi et Orbi osnivanje prvog podzemnog grada na svijetu, u Labinu-Istri, ova u početku umjetnička utopija koja kasnije postaje realnost, sve do danas, kada se očekuje skoro ugradnja lifta u nedavno obnovljeni „šoht“ te postavljanje gradskog kamena temeljca 160 m ispod Lamparne, njihov je fundamentalni projekt i temeljni razlog postojanja tog kolektiva, a za neke njegove članove i življena. (kulturpunkt.hr)

Labin Art Express (LAE) je jedna od prvih registriranih kulturno-umjetničkih organizacija koja je počela djelovati u Hrvatskoj nakon njene samostalnosti. Osnovan je 1991. godine. Kako ste i zašto počeli djelovati?

GLASILO PROJEKTA
Društveno kulturni centar
LAMPARNA
Broj 7,
Labin, siječanj 2021.

Osnovani smo kao kulturno-umjetničko društvo, tako da i dan danas dobivamo pozive na raznorazne folklorne festivalne! U to vrijeme još nije bilo udruga, pa je jedina legalna forma za organizirano djelovanje građana bilo kultur-

no-umjetničko društvo (KUD). Došao sam u Labin 1990. godine iz Ljubljane i Zagreba, gdje sam proveo oko 2 godine nakon zatvaranja RE bara i galerije u starom gradu, kog sam s bivšom suprugom otvorio 1986. godine, zahvaljući prvenstveno prijašnjem korisniku prostora, umjetniku i moreplovcu Krešimiru Farkašu, koji se upravo bio iskrcao s broda i ustupio nam njegov atelje. Počinjao je rat i ni ja ni on nismo znali što raditi, čime se baviti, te iako u Labinu nikada nije bilo никакvih vojnih operacija bilo je vrlo depresivno. Nije se apsolutno ništa dešavalo i ljudi su uglavnom bili doma i buljili u televizore, pa smo odlučili napraviti nešto, barem za sebe. Okupili smo deset ljudi potrebnih za registraciju i pokrenuli Labin Art Express. Pored Kreše i mene osnivači su bili Gracijano Kiršić (ravnatelj SŠ Mate Blažine, RIP), Luciano Budićin (odvjetnik u penziji, RIP), Čedo Ružić (prof. hrvatskog jezika, danas ravnatelj SŠ Mate Blažine), Nataša Stanić (studentica sociologije, danas u Londonu), Denis Zustović (keramičarka, danas u New Yorku), Gracijano Kokot (obrtnik, RIP), Ingrid Zustović (odvjetnica) i Tulio Dagostin (kemijski tehničar, danas voditelj udruge PUT, Labin), a nešto

L.A.E. (D.Zahtila, K. Farkaš, G. Kiršić) na prijemu kod Gradonačelnika Labina M.Brkarića

L.A.E. Police (H. Szeemann_D.Zahtila_Xena Županić

NASTAVAK →
PRETHODNE
STRANICE

kasnije pridružuje nam se i Rajko Tasić (fotograf), Massimo Savić (glazbenik) te Anamarija Trdoslavić (labinska "ikona", danas u Španjolskoj), krajem 90-tih Sanja Šrvljuga i Xena Županić, a 2015., nakon Sanjine smrti, i riječki umjetnik Damir Stojnić.

Nakon što smo se registrirali tražili smo od grada (u to vrijeme još uvijek Općina Labin) da nam dozvole organizirati kulturno-zabavne manifestacije u starom gradu, koje kasnije prerastaju u popularne gradske „fešte“. Već 1991. godine, baš na dan napada Jugoslavenske armije na Sloveniju (27.06.1991.), organizirali smo prvu Petrovu, nekad davno najveći sajmeni dan u Labinu, koji je u SFRJ u potpunosti nestao. Angažirali smo umjetnike da naprave instalacije i organizirali koncerte na raznim lokacijama u starom gradu, a pozvali smo i ugostitelje da postave svoje standove, koje smo im tada naplaćivali od 300 za „domaće“ do 500 tadašnjih njemačkih maraka za „gostujuće“ ugostitelje, i na taj smo se način sami financirali, dakle bez ikakve potpore grada. Na toj prvoj Petrovi okupilo se oko tisuću ljudi, pa smo samo dva mjeseca kasnije, u kolovozu organizirali i drugu manifestaciju na kojoj se okupilo 2-3 tisuće ljudi. Ukupno smo tijekom dvije ratne godine organizirali 6 kulturno-zabavnih manifestacija s više od 20 raznih programa, i na kraju s rekordnom posjetom od oko 5 tisuća posjetitelja u jednom danu, tako da starim gradom gotovo nije bilo moguće proći. Nakon što smo 1992. otkrili Lamparnu i odmah je počeli koristiti te raditi na njenoj prenamjeni u kulturno-umjetnički centar, odlučili smo da je vrijeme da te starogradske manifestacije prepustimo drugima.

Kako je uopće došlo do toga da se smjestite u Lamparni?

Nakon zatvaranja okna u Podlabinu 1988. godine tadašnja Općina Labin nije bila previše zainteresirana za rudarsku baštinu, pa je njeni sudbini ostavljena na volju stečajnih upravitelja, čija je pak jedina ideja bila prodati sve što se može kako bi se podmirili vjerovnici IU Raša, odnosno IU Tupljak. Lamparna i čitav rudarski kompleks na Pijacalu u to doba nije bio općinsko već državno vlasništvo, a LAE je prvi i jedini predložio održiv projekt njegove revitalizacije i prenamjene u kulturne svrhe. Labin bi vjerojatno ostao bez tih danas vrlo vrijednih nekretnina u samom centru grada da Krešimir Farkaš, Gracijano Kiršić

D. Zahtila i Xena primaju Damira Stojnića u L.A.E

DKC Lamparna_2020

Nezavisna lista Novi Labin_2009

L.A.E. Forewer_20. obljetnica u MSU_Zagreb

L.A.E. XXI_Akcija Semafor_2009

jeća Europe i pod pokroviteljstvom Generalnog sekretara, gosp. Daniela Tarschysa. Mislim da je EC potpori najviše doprinijeo naš tadašnji disidentski status, prvenstveno zbog zatvaranja radija, koji je od strane Međunarodnog udruženja novinara (IFJ) 1996. proglašen „prvom potpuno nezavisnom radijskom postajom u Hrvatskoj“. Vjerujem da smo prva neprofitna organizacija u Hrvatskoj koja je dobila potporu iz EU

KuC Lamparna u 90-tim

Metal Guru_1994

fondova, ne samo za radio nego i za projekt KuC „Lamparna“, kao prvi privatni kulturni centar u RH. Nažalost, oduzetu radijsku koncesiju nismo nikad uspjeli vratiti.

Možete li ukratko skicirati promjene koje su se dogodile u vašem umjetničkom, ali i širem društvenom radu u posljednjih desetak godina, te u kolikoj su mjeri te promjene vidljive u gradu Labinu i prostoru Lamparne?

Najvažnije što se dogodilo u umjetničkom radu je to što nam se 2015. godine pridružio riječki umjetnik Damir Stojnić, koji je unio ne samo nove ideje nego i svježu kreativnu krv u izlagački program Lamparne, čiji je danas umjetnički voditelj i koautor većine naših recentnih projekata. Što se tiče utjecaja na promjene u gradu, u zadnje vrijeme najvidljivija je veća svijest i briga o lokalnoj industrijsko-rudarskoj baštini. 2018. godine predložili smo Gradu Labin da sudjeluje u jednom kulturno-turističkom projektu prekogranične suradnje kog smo zajedno sa slovenskim partnerima inicirali godinu dana ranije. Nakon što je Grad Labin pristao da bude vodeći partner, projekt je dorađen i pod nazivom MINE TOUR ponovno prijavljen na natječaj za EU sredstva iz programa Interreg SLO-HR, što je gradu donijelo bespovratna sredstva od oko 2,1 milijun kuna za rekonstrukciju „šohta“, koja je ove godine i dovršena. Nažalost, zbog korona-krize, grad je privremeno obustavio nastavak investicije, tj. izradu glavnog projekta za ugradnju lifta u „šoht“, koji će nas moći ponovno spustiti u podzemlje Istre, 160 m ispod Lamparne. Sada ćemo na nj morati pričekati do 2022. ili 2023. godine. Od drugih promjena valja istaći uspješnu transformaciju KuC-a Lamparna iz alternativnog kulturnog centra, koji je prvenstveno bio namijenjen uskom krugu pomalo elitnih konzumenata, u društveni kulturni centar koji bi trebao zadovoljavati kulturne potrebe većine građana Labinštine. Iako još uvijek nije došlo do toliko velike programske promjene, znatno je proširena publika Lamparne čime se stvaraju uvjeti za naš još veći lokalni utjecaj na razvoj i promjene unutar lokalne zajednice.

Ne treba zaboraviti da je zahvaljujući lokalnom djelovanju LAE-a, Lamparne i Kluba mladih, koje je vrlo liberalno a po nekad i anarhističko, na Referendumu o ustavnoj definiciji braka 2013. godine, Labin bio grad s najvećim postotkom građana koji su glasali protiv definicije

braka kao zajednice žena i muškarca.

Projekt DKC Lamparna odvija se u okviru natječaja „Kultura u centru“ kroz Europski socijalni fond koji je podržao uspostavu civilno-javnog partnerstva ili suradnje između javnih uprava i organizacija civilnog društva u kulturi. Imala li DKC Lamparna, kao svojevrsna suradnička platforma CIVILNIH I JAVNIH organizacija, budućnost i nakon što završi projekt?

Projekt DKC Lamparna provodimo u partnerstvu s pet lokalnih udruga, Gradom Labinom i županijskom javnom ustanovom IKA, te je uz preustroj Lamparne iz alternativnog u društveno-kulturni centar jedan od ciljeva upravo jačanje suradnje civilnog sektora s lokalnom i područnom upravom. U situaciji kad je civilni sektor u ovo doba korone uglavnom zanemaren od donositelja odluka na svim razinama, a posebno od lokalne i područne samouprave, te se nalazi na samom rubu opstanka, vrlo je važno da LAE kroz ovaj projekt omogućuje djelovanje i kakav-takav opstanak barem dijela nezavisnog kulturnog i civilnog sektora u Labinu i Istri. Trenutno je LAE partner Gradu u već spomenutom projektu MINE TOUR, a zajedno s Turističkom zajednicom grada sudjeluje i u drugom, sličnom projektu prekogranične suradnje Slovenija-Hrvatska pod nazivom INSPIRACIJA, koji je također pri kraju.

Na koje načine želite Lamparnu pretvoriti u društveno-kulturni centar? Koje se mogućnosti ovdje otvaraju za uključivanje zajednice u program ili upravljanje?

Lamparna već i jest društveno-kulturni centar u punom smislu te riječi, što se vidi po postignutim rezulatima i pokazateljima uspješnosti provedbe projekta u posljednje dvije godine. Odgovor na pitanje koje se mogućnosti otvaraju za uključivanje zajednice u program ili upravljanje, dati će Plan sudioničkog upravljanja DKC-om Lamparna do 2026. godine, koji je gotov te će uskoro biti tiskan u obliku novine ili brošure te distribuiran svim relevantnim kulturnim dionicima u gradu, ali i većini ostalih građana Labina. Ono što mogu već sad potvrdit jest da se u upravljanje Lamparnom uvodi 5-tero člani Savjetodavni odbor, u kome će osim predstavnika Grada Labina i L.A.E. XXI biti još tri predstavnika civilnog društva, dok će programiranje budućih sadržaja centra biti uskoro prepusteno Programskom savjetu, kog

će činiti predstavnici najvećih i najaktivnijih korisnika Lamparne, kako udruga i javnih ustanova tako i tvrtki i pojedincima iz lokalne, ali i šire zajednice, čiji će predstavnici biti članovi tog savjeta.

Što će po isteku projekta ostati od razgranate mreže suradnji, bogatog programa i uopće mogućnosti zadražavanja radnika?

Mi smo tijekom provedbe projekta, a posebno za vrijeme ove krize izazvane pandemijom COVID 19, pronašli ne samo buduće partnerske organizacije nego i neke nove mlade ljude koji su voljni i spremni angažirati se na nastavku projekta u narednih 5 godina. Trenutno najveći problem za nas kao i za čitav civilni sektor, i ne samo kod nas nego u Hrvatskoj i Europi/svijetu generalno, jest velika neizvjesnost financiranja, kako iz proračunskih tako i iz EU izvora, jer se zbog pandemije i ekonomске krize ne objavljuju rezultati natječaja provedenih još prošle godine niti se objavljuju novi natječaji. To će znatno umanjiti održivost civilnog sektora i nezavisne kulturne scene, na kojima će se vjerojatno najviše štedjeti u ovoj, a možda i u idućim godinama. Nedavno smo morali otpustiti čak dva od ukupno sedam zaposlenika, jer kao udruga nemamo pravo na nikakvu COVID naknadu za radnike, ali nadam se da ćemo ih ponovno zaposlit tijekom ove godine. Naime, zahvaljujući našem 30 godišnjem iskustvu, vrhunskim ljudskim resursima te izvrsnim domaćim i međunarodnim referancama, LAE će sigurno opstat i prevladati sve kataklizme, ali ni mi ne možemo funkcionirati sami, odnosno sami činiti cijelu scenu. S kime ćemo onda surađivati?

Kako je došlo do osnivanja Metal Gurua?

„Metal Guru“ je umjetnička frakcija L.A.E. koju smo osnovali Krešimir Farkaš, Massimo Savić i ja. Nakon Krešine smrti priključuje nam se najprije Sanja Švrljuga, a potom i Xena Županić, da bi nam se nakon Sanjine smrti (2015.) pridružio i Damir Stojnić. Iako smo, što zbog više sile (smrt K. Farkaša 1999.) što zbog naše isključivosti, propustili brojne prilike za uspješnu međunarodnu karijeru, vrlo sam zadovoljan sa svime što smo do sada napravili, jer smo Metal Guru pokrenuli prvenstveno zbog vlastitog zadovoljstva – da radimo glazbu, performanse i akcije bez ikakvog komercijalnog ili drugog pritiska. Radili smo samo kad nam je „došlo“ i kad nam se dalo, a nastupali kad su organizatori mogli udovoljiti našim za-

htjevima, što se nažalost vrlo rijetko dešavalо. Npr. u nekoliko smo navrata odbili sudjelovati u emisijama HRT-a, jer nam nisu mogli osigurati svu traženu opremu i scenografiju. 2005. godine tadašnji direktor zagrebačkog muzičkog bijenala (MBZ), kasnije hrvatski Predsjednik dr. Ivo Josipović, pred sam je početak Bijenala otkazao naš već dogovoren nastup, navodno „zbog (pre)visokih troškova“. Zbog malih honorara i loših produkcijskih uvjeta vrlo smo malo nastupali u Hrvatskoj, a javnosti smo najpoznatiji po hitu „Lila je kiša“ koji je 1995. godine bio dugo na samom vrhu svih top lista u zemlji. Nakon nastupa na Svjetskoj izložbi EXPO'98 u Lisabonu dobili smo poziv za turneju po Portugalu, koja nije realizirana zbog Krešine smrti nakon koje je meni i Massimu trebalo više od tri godine da ponovno uđemo u studio. Ove će godine, u sklopu obilježavanja 30. obljetnice LAE-a biti izdan naš treći po redu album „Cold Black“, dovršen još 2005. godine, ali iz inih razloga nikada objavljen. Kao najavu albuma nedavno je L.A.E. XXI na svom YouTube kanalu objavio video spot za plesmu All Alone.

Širili ste interes i van labinskog područja, povezujući se sa stručnjacima koji se bave rudarskom baštinom na područjima bivše države u sklopu međunarodne

najvećoj mjeri vratiti se „prirodnoj“ vizuri krajolika predindustrijskog doba. Mnoga stručna udruženja iz oblasti povijesti, kulture i arhitekture pružala su otpor tom trendu. Tako je 2012. godine na inicijativu i pod vodstvom LAE, nekoliko nevladinih udruga, ustanova i neprofitnih organizacija baziranih na području bivših rudarskih gradova i pokrajina pokrenulo platformu „Rudnici kulture“ (<http://www.rudnicikulture.com/>), s ciljem istraživanja i procjenjivanja rudarske baštine u regiji te promocije i poticanja suradničkih aktivnosti na njenoj revalorizaciji, zaštiti i revitalizaciji kroz međunarodnu interdisciplinarnu mrežu umjetnika, kulturnih radnika, povjesničara, arhitekata i urbanih planera, ali i rudarskih inženjera, znanstvenika i istraživača. Od 2013. do danas obišli smo više od 30 rudnika u bivšoj državi i jugoistočnoj Europi, razgovarali s lokalnim dionicima i educirali ih kako da revaloriziraju vlastitu baštinu, izvodili umjetničke akcije i svake godine u drugoj zemlji organizirali izložbenu turneju „Rudnici kulture“, ne samo po velikim gradovima nego i po malim mjestima u kojima su se ljudi prvi put susreli sa suvremenom umjetnošću i novim medijima. Rezultat je bio pokretanje nekoliko projekata revitalizacije rudarske baštine u regiji, a sve je ovjekovjećeno u dokumentarnom videu „Rudnici kul-

REPUBLIKA HRVATSKA

REGIONALNI ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE U RIJEKI
Užarska 12
Dana, 28. 01. 1993.
Klasa : 08-08/92-07/31
Ur. br. 217060-93-4

OPĆINA LABIN
Sekretarijat za privredu i društvene djelatnosti
L A B I N

Predmet: program režima zaštite dijela bivšeg ugljenokopa u Labinu

Rješenjem ovog Zavoda biti će registriran kao spomenik kulture i postrojenja rudnika u Labinu.

Režim zaštite spomenika obuhvaća poslovnu zgradu rudnika kroz koju su bile garderobe, kupaonice, lamparna, most - veza i reaktiviranje funkcije u ulazu u okno ili se mora konzervirati i restaurirati i dokumentacijom i prirediti za razgledanje kao spomenik tehničke i kulturne aktivnosti.

1. Režimi budućeg korištenja prostora i objekata

- a) Upravnu zgradu rudnika i dalje treba koristiti kao poslovní, kancelarijske i različite svrhe, ako se pri tome bitno ne narušava arhitektonska izvornost.
- b) Prostor i objekti garderobe i kupaonice mogu se koristiti u različitim svrha, a u kojima su bile garderobe, kupaonice, lamparna, most - veza i reaktiviranje funkcije u ulazu u okno ili se mora konzervirati i restaurirati i dokumentacijom i prirediti za razgledanje kao spomenik tehničke i kulturne aktivnosti.
- c) Prostor lamparne može se koristiti u različite privredne i druge svrhe, a u kojima su bile garderobe, kupaonice, lamparna, most - veza i reaktiviranje funkcije u ulazu u okno ili se mora konzervirati i restaurirati i dokumentacijom i prirediti za razgledanje kao spomenik tehničke i kulturne aktivnosti.
- d) Rudarski toranj i pristupni prostor može se koristiti jedino u izvođenju reaktiviranje funkcije u ulazu u okno ili se mora konzervirati i restaurirati i dokumentacijom i prirediti za razgledanje kao spomenik tehničke i kulturne aktivnosti.
- e) Dokumentarni film o rudniku i zgradama koje se u njemu nalaze može se odvijati u dvorištu i zgradama.

2. Ostali elementi režima

- a) Sve radnje na spomeniku, a naročito restauriranje, adaptacija, pregradnja i izmjenjivanje konstruktivnih dijelova i instalacija smiju se vršiti jedino na osnovu nadležnog Zavoda za zaštitu spomenika kulture.
- b) Vlasnik i korisnik prostora i objekata dužan je spomenik čuvati i održavati u skladu s njegovom održavanju.
- c) U dvorištu neposredno u okolici spomeničke zgrade (udaljenost 10 - 15 m) ne smiju se izvoditi radnje kojima bi se moglo ugroziti spomeničku zgradu i njene okolne građevine ili instalacije potrebne za aktivnosti iz točke 1.

Nakon pravomoćnosti rješenja o zaštiti na osnovu ovog programa propisati će se konačni režim zaštite i dostaviti vlasnicima i korisnicima.

S poštovanjem

Na znanje:

1. "Labin art ekspres" - Labin
G. Martinuzzi 26 a
2. "I V Tupljak" Labin
3. Muzej, Labin

Rješenje o zaštiti dijela bivšeg ugljenokopa u Labinu kao spomenika kulture

Metal Guru_Spomenik Heroju 21. stoljeća_MSU Zagreb_2013

Metal Guru_Akcija Glasajte

L.A.E._Balkan ni na nebu ni na zemlji, Tanzquartier, Beč_2002

platforme pod nazivom Rudnici kulture. Na koje su načine bivši rudnici Jugoslavije valorizirani kao industrijsko, odnosno, kulturno nasljeđe?

Industrijska i rudarska baština na području bivše države, izuzev Slovenije i ponegdje u Hrvatskoj, danas je u žalosnom stanju, jer koncept „industrijskog nasljeđa“ u osnovi ne postoji, osim formalno u političkim iskazima novoformiranih država. Inicijalna reakcija nakon zatvaranja rudnika u državama nastalim na području bivše Jugoslavije bila je izbrisati svaki trag prošlosti, eliminirati stare biljege i ožiljke na krajoliku, i u

ture“ Viktora Zahtile, koji je također dostupan na našem YouTube kanalu.

Ispak, ljudi vas – barem ovdje – najviše poistovjećuju s Podzemnim gradom. U kojoj je fazi realizacija tog projekta?

Grad Labin je ove godine konačno sanirao i obnovio labinski „šoht“, a Gradonačelnik Valter Glavičić obećao mi je da ove godine slijedi i izrada glavnog projekta za lift, s kojim bi nakon njegove ugradnje već 2022. ili 2023. godine mogli po prvi put nakon zatvaranja labinskog rudnika (1988.) ponovno sići u nj i započeti izgradnju Podzemnog grada. Iako se radi

D. Zahtila, Predsjednik L.A.E. XXI,
otvaranje 3. Bijenala industrijske
umjetnosti

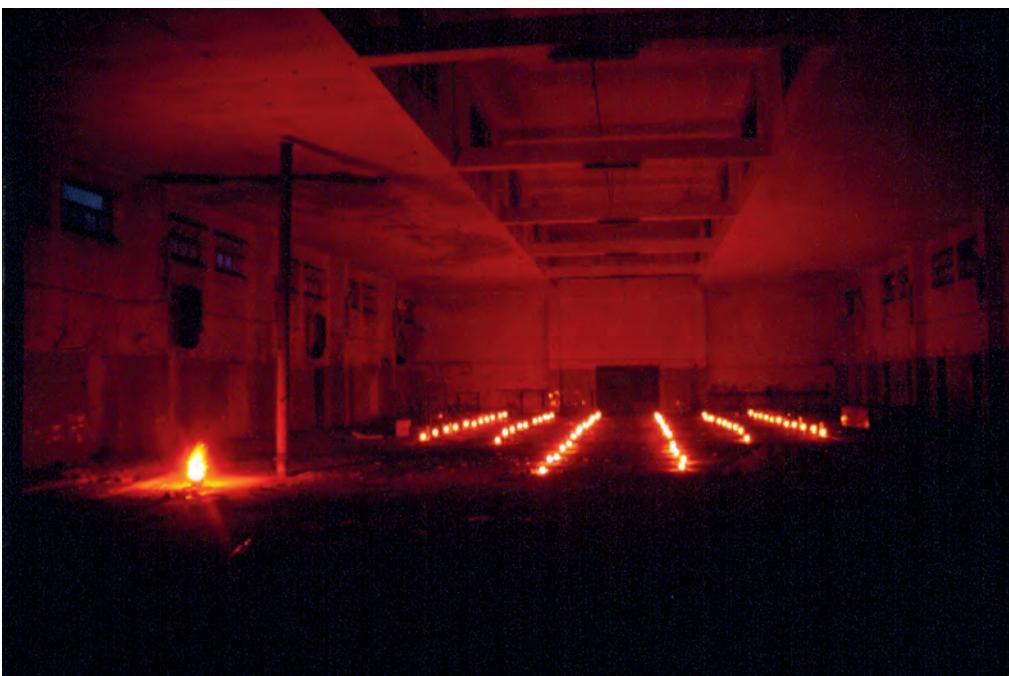
o mega projektu i u svjetskim okvirima, koji je postao globalno prepoznatljiv i za kog je Harald Szeemann, jedan od najvećih kustosa 20. stoljeća, rekao da je „najintrigantniji umjetnički projekt na početku 21. stoljeća“, vrlo teško komuniciramo o njemu s lokalnim vlastima, jer radi se o velikoj investiciji nad kojom politika želi imati kontrolu, ali koja s druge strane prelazi mogućnosti Labina, županije pa i države. Danas smo zbog članstva

u KOVA (magari samo labinjoni kape ca je to), isključivo zato što je projekt Podzemni grad registrirano intelektualno vlasništvo LAE-a. Na taj način potpuno isključuje iz procesa planiranja i odlučivanja o revitalizaciji labinskog rudnika, iako od njega danas ne bi ostalo ništa da ga LAE nije pravovremeno zaštitio. I ne samo to - prema tom „novom“ projektu, čiji je autor bila labinjanka Sanja Cvjetko Jerković, KuC Lamparna tre-

u globalnim okvirima. Uostalom od 2009.-2011. godine dobili smo oko 200.000 Eura od EU (Culture 2007-2013), samo u svrhu razvijanja ideje. Garantiram da bi zajedno s Gradom Labinom, kroz civilno-javno partnerstvo mogli povući milijune Eura iz raznih EU fondova za investiciju u taj projekt, na kojem bi se mogla angažirati većina lokalnih građevinskih i drugih obrtničkih resursa, te započeti 100-tinjak ljudi. Nakon toga, po

Metal Guru_EXPO98

Nataša Stanić (L.A.E.) performance On the Road_1992

u EU u situaciji da je novac možda i najmanji problem, a kako konačno postoji i politička te javno izražena volja građana da se ovaj projekt realizira, ono što nam trenutno fali je bolja suradnja između LAE, čiji projekt preferira kulturno-umjetničku komponentu, i Grada Labina, koji naravno forsira njegovu muzejsku i komercijalnu komponentu, a mjesta ima i za jednu i za drugu.

Čim bude moguće sići liftom u rudnik, što se mene tiče, projekt Podzemni grad je gotov. No, naravno, on će s LAE ići dalje, i sa mnom i bez mene, jer labinski umjetnički express ide sve brže i ne može se više zaustaviti!

Kako po tom pitanju funkcioniра suradnja s lokalnom upravom?

Već ste iz prethodnog mogli zaključiti da suradnja s gradom (koji je i vlasnik Lamparne) od 1991. do danas funkcioniра po principu toplo-hladno, ovisno najviše o tome tko obnaša funkciju gradonačelnika. Tako je suradnja s gradom bila izvrsna, odnosno partnerska i dvosmjerna u doba Marina Brkarića, odnosno sve do 1998. godine i smrti Gracijana Kiršića, jednog od naših osnivača, a kasnije i pročelnika za kulturu i obrazovanje Istarske županije, da bi nakon toga stala sve negdje do 2007. godine kad grad konačno staje iza našeg projekta Podzemni grad XXI. 2012./2013. suradnja je opet na najnižim granama nakon što tadašnji gradonačelnik iznenada mijenja naziv projekta

bao se zatvorit, a njegov interijer vratiti u stanje prije nego što je LAE ušao u nj i u njegovo uređenje i opremanje uložio više od 5 mil. kuna, kako bi se u njemu postavio vrlo tradicionalan i barem 50 godina zastario koncept muzeja rudarstva. No nakon što smo digli veliku medijsku frku, tijekom koje je razotkriveno u najmanju ruku vrlo neetično postupanje autorice tog projekta i tadašnje predsjednice UHA-e (Udruženje hrvatskih arhitekata), ona daje ostavku na tu funkciju i zapošljava se kod Bandića, a projekt završava u ladici. S dolaskom novog gradonačelnika, Valtera Glavičića, 2017. godine obnovljena je suradnja LAE-e i grada, posebno na revitalizaciji rudarskog kompleksa Pijacal, čiji je i Lamparna sastavni dio, te uspostavljeno partnerstvo na projektima DKC Lamparna i Klub mladih „Klub 21“, ali još uvijek ne postoji dvosmjerna suradnja na projektu Podzemnog grada, kog nažalost i dalje razvijamo potpuno odvojeno

Mi već godinama predlažemo gradu osnivanje Javne ustanove „Podzemni grad XXI“ od strane L.A.E. XXI, Grada Labina, ali i Općine Raša kao i drugih zainteresiranih, susjednih općina, nekad u sastavu Općine Labin. Najteže nam pada što politika još uvijek zanemaruju spektakularnu umjetničku komponentu ovog projekta, tj. ideju futurističkog grada ispod zemlje kao umjetničkog djela u neprestanom trajanju i razvoju, što je prema brojnim stručnjacima njegova najveća originalnost i vrijednost

našem mišljenju trebalo bi za većinu tih prostora u rohbau stanju dati koncesiju za razne javne i komercijalne namjene najboljim ponuđačima. LAE je u nekoliko navrata od grada tražio koncesiju za korištenje rudnika na rok od 50 godina, kako bi sami pronašli sredstva i realizirali projekt, ali tadašnji donositelj(i) odluka s podsmjehom su to odbacili.

Na raznim lokalnim blogovima još uvijek je dosta je skeptičnih komentara prema projektu Podzemnog grada, ali i prema L.A.E. generalno!?

Ovdašnji su blogeri većinom anti-IDsovski nastrojeni te u svakoj suradnji s njima vide samo mito i krupciju, gotovo samog crnog vrha, a ja sam spremam surađivat i s vragom da realiziramo ovaj projekt. Naravno da ćemo surađivat sa svakom vlašću koja ga podupire, jer činjenica je da je bez obzira tko obnaša vlast, bez podrške grada, županije i države nemoguće realizirati ovako veliki razvojni projekt. I na kraju krajeva "boli nas ona stvar" tko je na vlasti ako podržava njegovu realizaciju i prihvata naše ideje. Upravo je želja da se ubrza realizacija Podzemnog grada bio osnovni razlog našeg uključenja u lokalnu politiku preko građanske inicijative i nezavisne liste za Novi Labin 2009. godine.

Naša je greška što nismo uspjeli ovaj projekt bolje iskomunicirati s lokalnom zajednicom, pa se vjerojat-

no ne bi pojavljali komentari u stilu da „samo izvlačimo novce iz grada“, jer od oko 2,5 milijuna Eura koje smo od osnivanja do danas dobili iz raznih izvora i koje smo morali u cent opravdati donatorima, više od 60 posto potrošeno je u gradu Labinu, uključujući i honorare brojnih labinjana koji su radili za nas. U posljednih 5 godina u proračunu udruge (oko 2 mil kuna godišnje) grad sudjeluje s manje od 1 posto, a županija s oko 2,5 posto. Preneseno u brojke to znači da smo u proteklih 5 godina od grada dobili oko 75.000 kn, a Labinu direktno u proračun (najam prostora i komunalne usluge, porezi, prikezi i dr. naknade na plaće zaposlenika, učeničke, studentske i autorske ugovore, i sl.) uplatili više od 500.000 kn, a indirektno (kroz usluge smještaja, prehrane i sl. troškovi umjetnika i dr. gostiju Labina) barem još toliko.

Ima i onih koji kažu da se već dugo samo priča o Podzemnom gradu, ali se ništa ne dešava. Iako je do sada sigurno moglo biti napravljeno mnogo više samo da je bilo političke volje, mislim da je u uvjetima u kojima živimo ipak napravljeno puno, jer radi se o „I have a dream“ projektu, poput npr. Las Vegasa kao „grada grijeha“ („sin city“), u kojem je prva kockarnica otvorena tek 1946. iako je kockanje bilo legalizirano još 1931. godine.

**Umjetnički rad u Labin Art Express-
su zamjenili ste kulturnim me-
nadžmentom udruge. Spremate li
nešto povodom obiljetnice trećeg
desetljeća postojanja?**

LAE je već najavio polaganje kamena temeljca za „Podzemni grad XXI“ tijekom 2022. ili 2023. godine do kada bi, nakon nedavne rekonstrukcije izvoznog tornja okna Podlabin, trebao biti ugrađen te pušten u pogon i lift, čime bi *de facto* bila dovršena nadzemna misija LAE-a, nakon čega bi se uglavnom fokusirali samo na Bijenale industrijske umjetnosti ispod zemlje te vlastitu umjetničku produkciju. I da u pravu ste, jer iako smo nedavno pustili u pogon MOBILNU MUZEJSKU MAŠINU - umjetnički projekt osmišljen prije deset godina kojeg smo predstavili na prošlogodišnjem Bijenalu industrijske umjetnosti - u proteklih sam 10-tak godina zanemarivo umjetnički rad zbog onog menadžerskog.

Sandro Đukić_Gerilska umjetnička akcija_SLUŠAM-ČUJEM_2019

Zato ćemo tridesetu obiljetnicu LAE-a u 2021. „proslaviti“ u sklopu programa obilježavanja 100. obiljetnice Labinske republike. Uz potporu Grada Labina u DKC-u Lamparna po prvi put ćemo se predstaviti labinskoj javnosti i to s retrospektivnom izložbom „L.A.E. (1991.) – L.A.E. XXI (2021.)“. Definitivno ćemo se u budućnosti više fokusirati na vlastitu umjetničku produkciju, a programe u DKC-u Lamparna prepustiti ostalim udrugama i pojedincima, naravno uz uvjet da osmisle i predlože kvalitetne i održive programe.

**Čime ste najviše a čime najmanje za-
dovoljni u proteklih 20 godina, i da
možete, što bi ste promijenili?**

Mislim da je naš najveći uspjeh taj što smo 1993. zaštitili „šoht“ od rušenja i prodaje u staro željezo, a nakon toga uvjerili najprije lokalnu vlast, a potom uz njihovu pomoć i građane Labina u vrijednost i ogromni razvojni potencijal rudarske baštine, koji se može materijalizirati upravo kroz projekt „Podzemni grad XXI“. Također smo ponosni što već imamo i vlastiti, zaštićeni spomenik – natpis „L.A.E.“ nasuprot natpisu „TITO“ na vrhu „šohta“. S pet stalnih i dvoje povremenih zaposlenika na određeno vrijeme te 10-tak vanjskih suradnika iz cijele Hrvatske, jedinstvenim prostorom „Lamparna“ kog smo sami osmisili, sanirali, uredili i opremili te priveli današnjoj namjeni, kao i s više od 200 uspješno realiziranih projekata, danas je L.A.E. XXI jedna od vodećih neprofitnih organizacija u Hrvatskoj, posebno na području nezavisneulture, ali i kulturne industrije, u stanju da pripremi i provodi projekte i od nekoliko milijuna eura. Istovremeno, danas je LAE, odnosno njegova frakcija Metal Guru, jedan od vodećih umjetničkih kolektiva u ovom dijelu Europe na području novih umjetničkih praksi.

Ono što bi jedino drugačije učinio je da bi 1998. godine prihvatio ponudu da postanem zamjenik tadašnjeg pročelnika za kulturu Istarske županije, Gracijana Kiršića, koji zbog bolesti nije više mogao obavljati tu funkciju te je nedugo nakon toga i umro. Da sam pristao možda se u Labinu i Istri danas ne bi pozdravljali s „Dobro jutro“ ili „Dobar dan“ već sa SRETNO!

Marina Rajšić_Gerilska umjetnička akcija_Klackalica_2020

Rezultati i pokazatelji uspješnosti projekta DKC Lamparna, u brojkama [28.10.2018. – 31.01.2021.]

U sklopu AKTIVNOSTI 1 „Jačanje kapaciteta ciljanih skupina u području sudioničkog upravljanja u kulturi“ provedene su sljedeće aktivnosti:

→ Jedna dvodnevna edukacija o sudioničkom upravljanju, na kojoj je sudjelovalo 10 osoba, 4 OCD-a i 1 javna ustanova;

→ Jedna dvodnevna edukacija o javnom zagovaranju i mobilizaciji resursa u zajednici, na kojoj je sudjelovalo 9 osoba, 5 OCD-a i 1 javna ustanova;

→ Jedna trodnevna edukacija o javnoj nabavi, sukobu interesa, različitim pojavnostima korupcije te pravu na pristupu informacijama, na kojoj je sudjelovalo 14 osoba, 5 OCD-a, 2 javne ustanove i 2 pojedinca;

→ Jedna trodnevna edukacija o diskriminaciji ljudskih/ženskih prava, na kojoj je sudjelovalo 11 osoba, 7 OCD-a i 1 javna ustanova;

→ Jedna trodnevna edukacija o participativnoj demokraciji, rodnom i participativnom budžetiranju, na kojoj je sudjelovalo 8 osoba, 4 OCD-a i 1 javna ustanova;

→ Jedna trodnevna radionica o upravljanju društveno – kulturnim centrom, na kojoj je sudjelovalo 20 osoba, 12 OCD-a i 2 javne ustanove;

→ Jedna dvodnevna radionica o razvoju publike, na kojoj je sudjelovalo 14 osoba, 7 OCD-a i 1 javna ustanova;

→ Osam radionica socijalne integracije, na kojima je sudjelovalo 18 osoba, 9 OCD-a i 2 javne ustanove;

→ Šest dvodnevnih radionica nas teme: instrumenti javno – civilnog partnerstva, sudioničkog upravljanja u kulturi, upravljanje sudioničkim projektima, participativno upravljanje, pravni okviri i mehanizmi, društveno poduzetništvo i sudioničko upravljanje, na kojima su sudjelovale 22 osobe, 13 OCD-a i 2 javne ustanove;

→ Tri studijska putovanja (WUK, Beč; Aurora, Budimpešta; Antic Theatre, Barcelona) u kojima su sudjelovali predstavnici svih projektnih partnera.

U sklopu AKTIVNOSTI 2 „Podizanje javne svijesti o participativnom planiranju i dobrom upravljanju“ ostvareno je:

→ 2.1. Šest medijskih kampanja na temu javno – civilnog partnerstva i sudioničkog upravljanja, koje su obuhvatile ukupno oko 50000 građana Istre;

→ 2.2. Dvije gerilske umjetničke akcije, koje su direktno i indirektno (putem sredstava javnog informiranja, Interneta i društvenih mreža) obuhvatile oko 1000 građana Labina i Labinštine;

→ 2.3. Četiri javne rasprave o Velikom kupatilu na kojima su ukupno sudjelovala 144 građana;

→ 2.4. Jedna dvodnevna ZOOM konferencija „Javno civilno partnerstvo i sudioničko upravljanje u društveno kulturnim centrima“, koju je pratilo 302 sudionika;

→ 2.5. Jedna dvodnevna konferencija „Javno civilno partnerstvo i sudioničko upravljanje u kreativnim klasterima“, na kojoj je sudjelovalo 85 osoba;

→ 2.6. Tri radionice za srednjoškolce na temu aktivnog uključivanja u rad lokalne zajednice, na kojima je sudjelovalo 90 učenika.

→ 2.7. Akcija za 5 u upravi Grada Labina u kojoj su sudjelovala 74 učenika i 6 profesora SŠ Mate Blažine.

U sklopu AKTIVNOSTI 3 „Razvoj i izrada modela sudioničkog upravljanja Lamparnom“ provedene su sljedeće aktivnosti:

→ 3.1. Sedmodnevna radionica „Sudioničko upravljanje Društveno-kulturnim centrom Lamparna“, na kojoj su sudjelovali svi projektni partneri.

→ 3.2. Umjesto 10 planiranih provedeno je čak 16 dubinskih intervjuja s ključnim dionicima za potrebe planiranja razvoja DKC-a Lamparna.

→ 3.2. Održane su dvije fokus grupe na kojima su sudjelovali svi projektni partneri te predstavnici osnovnih (I.L.Ribar, M.Vlačić) i srednje škole Mate Blažine, odnosno ukupno 20 građana;

→ 3.3. Održano je 10 radionica za srednjoškolce za potrebe kreiranja strateškog dokumenta „Plan sudioničkog upravljanja DKC-om Lamparna 2021.-2025.“, na kojima je sudjelovalo 270 učenika.

U sklopu AKTIVNOSTI 4 „Priprema i provedba participativnih kulturnih programa kojima se ostvaruje socijalna integracija“ ostvareno je:

→ 4.1. Osam participativnih umjetničkih projekata u kojima je aktivno sudjelovalo 219 građana Labina, Raše, Pule i Rijeke.

→ 4.2. Osam umjetničkih radionica za razne marginalizirane društvene skupi-

ne (nezaposleni, siromašni, mladi i stari, slijepi i slabovidne osobe i dr.), na kojima je sudjelovalo 130 pripadnika tih skupina.

→ 4.3. 10 organiziranih posjeta izložbama 3. Bijenala industrijske umjetnosti, u sklopu programa Rijeka 2020 – EPK, s ukupno 213 posjetitelja.

→ 4.4. 10 izložbi suvremenih umjetnika i 10 izložbi mlađih umjetnika amatera, s ukupno 5650 posjetitelja

→ 4.5. Dvije radionice sviranja na tradicionalnim istarskim instrumentima u trajanju 9 mjeseci, s ukupno 12 polaznika.

→ 4.6. Jedna plesna radionica u trajanju od 3 mjeseca, s ukupno 30 polaznika.

→ 4.7. Jedan sajam tradicijske glazbe, plesova, odjeće, hrane, pića i običaja, s 3000 posjetitelja.

→ 4.8. Ljetna škola umjetnosti i aktivizma s 23 polaznika.

→ 4.9. Projekt IndustriAll (GIF animacije), s ukupno 16 mlađih autora i preko 100 posjetitelja.

U sklopu AKTIVNOSTI 5 „Adaptacija Lamparne“ saniran je sanitarni čvor u koji je ugrađen i wc za invalide, saniran je dio poda u velikoj halji i hodniku oko nje, kao i krov iznad tople veze.

U sklopu AKTIVNOSTI 6 „Promidžba i vidljivost“ tiskana su ukupno 24 jumbo plakata, 353 kom B1 i manjih plakata, 4200 letaka, održana 1 press konferencija, objavljeno 5 radijskih najava, 4 oglasa na portalima te izdano 8 brojeva novina DKC Lamparna (svaka u 3000 primjeraka).

Ukupni pokazatelji uspješnosti projekta:

Broj organizacija civilnog društva (OCD) obuhvaćenih projektom: ciljana vrijednost bila je 26, a ostvareno je sudjelovanje 28 OCD-a.

Broj članova i zaposlenika udruga i umjetničkih organizacija, zaposlenika javnih ustanova u kulturi kojima je osnivač jedinica lokalne ili područne samouprave te zaposlenika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji sudjeluju u aktivnostima jačanja kapaciteta u području sudioničkog upravljanja u kulturi: ciljana vrijednost bila je 34, a ostvarena vrijednost od 55.

Broj projekata koji sadrže aktivnosti podizanja javne svijesti o civilno-javnom partnerstvu i sudioničkom upravljanju u kulturi: provedeno je ukupno 43 od 45 planiranih projekata.

informo

100^{XXI}

SRETNO! OKC Lamparna

03. 3. - 09. 3. 2021.

Escape room "BIJEG IZ RUĐNIKA"

RADNO VRIJEME: svaki dan osim nedjelje, od 10:00 – 15:00

13. 3. – 05. 4. 2021.

FESTIVAL INDUSTRIJSKE BAŠTINE

13. 3. 2021.

Online koncert "LABINSKA SCENA" / 19:00 – 24:00

19. 3. – 05. 4. 2021

Retrospektivna izložba "L.A.E. [1991.] – L.A.E. XXI [2021.]"

OTVARANJE: PETAK, 19. 3. U 20:00 / RADNO VRIJEME: svaki dan od 10:00 – 17:00, subota od 10:00 – 15:00, nedjeljom zatvoreno

ORGANIZATORI: L.A.E. XXI & Udruga IKS

— SADRŽAJ PUBLIKACIJE ISKLJUČIVA JE ODGOVORNOST LABIN ART EXPRESSA XXI —

Interreg

SLOVENIJA – HRVAŠKA

SLOVENIJA – HRVATSKA

Evropska unija | Evropski sklad za regionalni razvoj

Evropska unija | Evropski fond za regionalni razvoj

Inspiracija

Revitalizacija gradova industrijske baštine

Trbovlje, Slovenske Bistricе, Labin i

Riječko kroz razvoj kulturnog turizma

FESTIVAL
INDUSTRIJSKE
BAŠTINEREPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnog razvoja
i fondova Europske unije

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) / Program suradnje INTERREG V-A Slovenija-Hrvatska.

Evropska unija | Evropski sklad za regionalni razvoj

Evropska unija | Evropski fond za regionalni razvoj

100^{XXI}
SRETNO!

Projekt MINE TOUR sufinancira Evropska Unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj, u okviru Programa prekogranične suradnje Interreg Slovenija-Hrvatska V-A 2014.-2020.

KULTURNO-UMJETNIČKA MANIFESTACIJA "RUĐNICI KULTURE"

Atrij Zajednice talijana "Giusepinna Martinuzzi", stari grad Labin
5. ožujak – 8. travanj 2021.KOLEKTIVNA IZLOŽBA MEĐUNARODNIH UMJETNIKA NA TEMU INDUSTRIJSKE I RUDARSKE BAŠTINE
Helidon Gjergji, Dario Šolman, Vladimir Knežević, Mladen Miljanović, Nikola Pijanmanov, Dan Perjovschi, umjetnički kolektivi Metal Guru, Autopsia i Laibach

Otvaranje izložbe u petak, 5. ožujka 2021., u 18:00 / Otvoreno svakog dana osim nedjelje, od 14:00 – 19:00

Sadržaj materijala isključiva je odgovornost Labin Art Expressa XXI.

1991-2021.
Aut Vincere.
Aut Mori!

OKC LamparnaXXI

— KONTAKT: L.A.E. XXI, Tina Gaspari, tina@iae.hr, 095.8402666 | www.strukturnifondovi.hr | www.esf.hr —

"Zajedno do fondova EU"

Projekt je sufinancirala Evropska unija iz Europskog socijalnog fonda.

IMPRESUM → IZDAVAČ/KORISNIK: Labin Art Express XXI, Rudarska 1, 52220 Labin, www.lae.hr, +385.52857041 | GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Dean Zahtila (L.A.E. XXI) | UREDNIK: Igor Dundara (Tango Media) | TEKSTOVI: Dean Zahtila i kulturpunkt.hr | DIZAJN I PRIJELOM: Noel Mirković (L.A.E. XXI) |
FOTOGRAFIJA: arhiv L.A.E. XXI: © L.A.E. XXI, 2021. | NAKLADA: 3000 primjeraka | TISAK: Novi list Rijeka |

— SADRŽAJ PUBLIKACIJE ISKLJUČIVA JE ODGOVORNOST LABIN ART EXPRESSA XXI —